

ПРО ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИБІРКОВИХ ДИСЦИПЛІН

ГЛОДО О.Ю., ВИСОЧАН Н.К., СЬОМІНА Ю.А.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна

Включення до навчальних планів освітніх програм вибіркового дисциплін неможливо назвати навацією. В цьому році, у відповідності з прийнятим в академії порядком, гаранті будуть формувати перелік вибіркового дисциплін вже в третій раз. Але, як показує досвід минулого року, ще не всі викладачі усвідомлюють значення цих дисциплін, правила їх подання та їх місце в освітній програмі.

Основні положення полягають в наступному. Навчальні дисципліни за вибором здобувача вищої освіти, або вибірково навчальні дисципліни, – це дисципліни, які вводяться закладом вищої освіти для більш повного задоволення освітніх і кваліфікаційних запитів особи для потреб суспільства, ефективного використання можливостей закладу освіти, врахування регіональних потреб тощо. Вибіркові дисципліни професійної та практичної підготовки надають можливість більш повного забезпечення освітніх кваліфікаційних вимог на ринку праці, здійснення поглибленої підготовки за спеціальностями та спеціалізаціями, що визначають характер майбутньої діяльності; сприяють академічній мобільності студента та реалізації його освітніх інтересів. Навчальні плани підготовки фахівців усіх рівнів та освітніх ступенів повинні містити не менше 25% вибіркового дисциплін від загального обсягу кредитів ЄКТС. Переліки вибіркового дисциплін для певної спеціальності певного рівня вищої освіти повинні узгоджуватись з освітніми програмами та навчальними планами. Перелік вибіркового дисциплін створюється кафедрами на кожний новий навчальний рік та доводиться до відома студентів для можливості їхнього вільного вибору. На підставі заяв студентів та переліку вибіркового дисциплін кафедр, гарантом формується рапорт до деканату по створенню груп для вивчення вибіркового дисциплін.

В академії застосовані дві форми вибіркового: окремі дисципліни і блоки профілізації. Обидві форми не можуть мати випадковий зміст. До того, як викладач подає гаранту матеріали своєї вибіркової дисципліни у складі методичних рекомендацій, конспекта лекцій, силабуса і робочої програми, він повинен проаналізувати доцільність її вивчення студентом, виходячи з мети освітньої програми і фахових компетентностей. Аналіз вибіркового програм минулого року показав, що деякі дисципліни не мають відношення до певної освітньої програми, або методичне забезпечення не відповідає стандартам, прийнятим в академії. Тобто викладачу треба ретельно ознайомитись з освітньою програмою, до якої він подає свою вибірку дисципліну. З цього

року для включення дисципліни до списку вибіркових, крім комплекта методичного забезпечення, треба додати перелік фахових компетентностей, які забезпечують освоєння пропонованої вибіркової дисципліни. Виникає питання, навіщо це робити? Справа в тому, що відсутність зв'язку вибіркової дисципліни з освітньою програмою призводить до необхідності відповісти на інші питання. Якщо вибіркова дисципліна не впливає на отримання студентом фахових компетентностей, гарантованих освітньою програмою, то взагалі чи потрібна вона. А якщо таких дисциплін в програмі бакалаврів 25%, тобто один рік з чотирьох, то чи не краще скоротити навчання до трьох років?

До блоків профілізації, застосованих в освітніх програмах бакалаврів, пред'являються значно більші вимоги, ніж до окремих дисциплін. Концепція полягає в тому, що всі дисципліни поділені на дві частини: обов'язкові і блоки профілізації. Обов'язкові дисципліни повинні гарантувати студенту отримання програмних і фахових компетентностей і програмних результатів навчання. Такі вимоги формалізовані в освітній програмі матрицею забезпечення програмних результатів навчання обов'язковими компонентами і матрицею відповідності програмних компетентностей обов'язковим компонентам освітньої програми. Це треба враховувати, коли формується блок профілізації, тому що фахові компетентності, отримані студентами при вивченні дисциплін такого блоку, не можуть бути включені до вищевказаних матриць. Перелік обов'язкових дисциплін формує у бакалавра базові знання будівельної справи, що стосуються будь - якої спеціалізації. Дисципліни блоків «Промислове та цивільне будівництво», «Архітектурно - будівельний інжиніринг», «Мости і транспортні тунелі», тощо освітньої програми «Будівництво та цивільна інженерія» стосуються певної спеціалізації. Попередній аналіз дисциплін блоків показав, що деякі з них не відповідають заявленій спеціалізації, зустрічаються повтори з дисциплінами навчальних планів магістрів, в робочі програми включені помилкові програмні результати навчання, замість рекомендацій по курсовим проектам надані рекомендації по РГР або контрольним, в списках літератури приведені посилання на видання з минулого сторіччя. Ще однією особливістю блоків, що іноді присутня, це зосередження більшості освітніх компонент в навантаженні випускової кафедри, що не завжди є доцільним і знижує загальний рівень підготовки фахівців. Гарантам освітніх програм треба звернути увагу на назви дисциплін, які по - перше повинні відрізнятись одна від одної для бакалаврів і магістрів і, по - друге, бути конкретними. Неможливо залишати загальні формулювання, прочитавши назву дисципліни, студент повинен отримати уявлення про її зміст. Це вимога не тільки здорового глузду, але і експертних комісій по акредитації освітніх програм.